

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára

Egész évre 60 Lel, félévre 30 Lel,
negyed évre 15 L, egyes szám 5 L

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj—Kolozsvar, Strada Memorandu-
lul 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

Az országos szakszervezeti kongresszus

Románia össz-szervezett munkássága szeptember hó 16., 17. és 18-án Clujon kongresszust tartott.

A munkásmozgalomban történelmi napokká lettek a kongresszus napjai az ott lefolyt események miatt.

Az ország szervezett munkásai a többsége szakított az eddigi frázis-egységgel és az amszterdami szakszervezeti Internacionáléhoz való csatlakozás kimondásával megalkotta a világproletáriátus egységfrontját.

Bármennyire is kívánta a munkásság gazdasági és politikai helyzete a világ proletáriátusávali közös front megalkotását, nem ment minden akadály nélkül, mert voltak, akik Moszkva szolgálatában állva, a csatlakozás kimondását meggátolni szerették volna. Hihetetlen erőfeszítéssel igyekeztek a munkásságot már a kongresszus előtt történelmi utjáról letériteni, propagandát üzve a csatlakozás kimondása ellen, csak azért, hogy továbbra is a szervezetekben maradhassanak, káros munkájukat folytatni.

Kárba veszett fáradságnak bizonyult minden erőlködés, mert a munkásság többsége történelmi hivatása tudatában vétót mondott az eddigi jelszavas-politika kalandorainak s kizárta soráiból a nem odaadó elemeket.

Papiros egység helyett tehát az együtt érző munkásság közös frontját alkotta meg a kongresszus, belátva azt, hogy a szakszervezet ellenségeivel egy táborban lenni képtelenség.

A csatlakozás tényével ítéletet mondott a kongresszus a bolsevik

taktika teljes csődje fölött is, mert hiszen az minden józan munkás előtt köztudomású dolog, hogy ahol ők magukat befészkeltek, ott a szakszervezeti mozgalom csődbe jutott

Örvendetes esemény a csatlakozás kimondása szövetségünknek, mert ezáltal bebizonyulást nyert, hogy a kommunisták által annyira ellenzett nemzetközi kapcsolatra való törekvésünk — amit a nemzetközi vasmunkás titkársághoz való csatlakozásunkkal nyilvánítottunk — a többi szakmánál is követésre talált.

A csatlakozás által megnyílt a lehetőség az ország nyomorban levő munkásságának az egy tömegbe való megszervezésére is, mert hiszen nekünk szakszervezeteknek nem a nyomor, hanem a munkástömegek jóléte kell, hogy az ideálunk legyen. Nem a gyomor, hanem az ész forradalmosítására kell törekednünk, amit kintartó és célirányos nevelő munkával érhetünk el. Eddig minden nevelő munkának gáncsot vetett a bolsevik taktika a szakszervezetekben azáltal, hogy rossznak minősített minden olyan tanítást, ami 24 órára nem ígerte be a világforradalmat. Rövid egy év leforgása alatt az autonómia köpenybe burkolt szakszervezetek egyrészt lelketlen kalandorok, utasításra, a kommunista sejtek végrehajtó szerveivé tették. Ez az állapot nem volt tovább fentartható, ha csak nem akartuk a szakszervezetek teljes züllését is megérni.

Idejében jött a tisztító munka, mert most tudjuk, hogy kik a

barátaink s kik az ellenségeink. Különösen megnyugtató szövetségünkre az, hogy tagjaink nagy többsége az Amszterdamhoz való csatlakozás híve és így a vasmunkások szövetsége egységét és fejlődését mi sem veszélyezteti.

A kongresszus lefolyásáról az alábbiakban számolunk be:

Vasárnap délelőtt

11 órakor *Ghermán* elvtárs megnyitja a kongresszust, rámutatva azon okokra, amelyek a kongresszus összehívását szükségessé tették. Majd a romániai munkásság nevében meleg szavakkal üdvözli *Sassenbach* elvtársat, az amszterdami Internacionálé titkárát, *Santrucek* elvtársat, a csehszlovák és *Gál* elvtársat, a magyarországi munkásság képviselőit. A kongresszus lelkes tapsal üdvözli a külföldi delegáltakat. Ezután elnök felolvastatja a külföldi üdvözlőleveleket. Svédország, Lettország, Hollandia, Olaszország, Luxemburg, Németország, Dánia, Litvánia, Lengyelország, Ausztria, Jugoszlávia, Svájc stb. országok munkásai üdvözlötték a romániai proletáriátust és ajánlták neki az amszterdami Internacionáléhoz való csatlakozást, amelyhez ők már évek óta tartoznak. A délutáni ülés folyamán *Damian* elvtárs szaktanácsi titkár a jelentését terjeszti elő.

Hétfőn délelőtt

az ülés megnyitása után *Niculescu* elvtárs az igazoló-bizottság jelentését terjeszti elő, mely szerint a kongresszuson megjelent 217 delegátus, 292 mandátummal, 52.116 szervezett munkás képviselőjében.

Az igazoló-bizottság alapos megfontolás után 50 küldöttnek nem igazolta a mandátumát. Az igazoló-bizottság a legszigorubban ragaszkodott az alapszabályokhoz és nem volt hajlandó engedményeket tenni. A kommunisták mindenkit felvonultattak, csak hogy a többséget biztosítsák. Harminc küldött jött Besszarabiából olyan szervezetektől, amelyek sohasem voltak és a szaktanács nem is tud róluk. Bélyegzőket gyártottak, mandátumokat hamisítottak

és még a kisenevi „kikötőmunkások” szakszervezete is küldött képviselőt. Az igazoló-bizottság természetesen visszautasította őket.

Az igazoló-bizottság jelentéséhez György elvtárs szólal fel és azt a javaslatot terjeszti a kongresszus elé, hogy minden további vita nélkül vegyék tudomásul a jelentést.

A javaslat ellen Müller beszél, mellette Bartalis elvtárs, aki rámutat arra, hogy a kongresszus küldöttjei között nem lehet ellentét a szakszervezeti fejelem tekintetében. Itt nyilvánvaló, hogy álszervezetek jelentkeztek. Kise-nevből például a kikötőmunkások szervezete küldött delegáltat, holott Kise-nevben sem tenger, sem kikötő, de még patak sincsen. „Szárzertengeri kikötőmunkásokkal csak nem tárgyalhatunk!” — mondta nagy derűtséget kelte. Ezután a szavazás következett.

Hétfőn délután

elnök bejelenti a délelőtti szavazás eredményét, mely szerint 700 szóval elvetik György elvtárs javaslatát. Popovicu elvtárs erre új szavazás elrendelését kéri, mert Leonin kommunista ügyvéd a György elvtárs javaslata mellett leadott szavazatokat a javaslat elleni szavazatok csoportjába adta le. Tiltakozik a proletárerkölcs nevében ezen hamisítás ellen.

Gaidosch elnök kijelenti, hogy új szavazás elrendelésének nincs helye. A kongresszus idejét nem lehet ilyen jelentéktelen kérdések fölötti szavazással elvesztegetni. A kongresszus legfőbb célja, hogy az amsterdami szakszervezeti Internacionáléhoz való csatlakozás kérdésében döntsön. Nem engedheti meg, hogy a romániai munkásságra olyan fontos és életbevágó kérdést a kommunisták elszabották. Az amsterdami Internacionálnak határozata szerint csak azok az országos szövetségek tartozhatnak szakmájuk nemzetközi titkárságához, melyek az amsterdami Internacionáléhoz csatlakozott országos szaktanácshoz tartoznak. Románia legnagyobb szövetségei tehát, melyek már régebben egyesültek nemzetközi titkárságaikkal, az előtt a kérdés előtt állanak: vagy kimondják a szaktanácsnak Amsterdambhoz való csatlakozását, vagy kilépnek a nemzetközi titkárságokból és nemzetközi kapcsolataikat feladják?

Kedd

A kongresszus két első napja meddő vitákkal, zajjal, veszekedéssel telt el. A kommunisták mindent elkövettek, hogy a kongresszust szabottálják, nehogy a csatlakozás kérdésében határozatot hozzon és a szakszervezeti mozgalom jelenlegi áldatlan és a belső ellentétek folytán meddő állapota továbbra is fennmaradjon. Ennek elérésére az „autonomia” leple mögé bujnak és kihasználják a becsületes munkások jóhi-

szemüségét arra, hogy igazi érdekeiktől eltávolítsák.

Ilyen körülmények között az amsterdami szakszervezeti Internacionale alapelveinek hívei nem tehetek egyebet, minthogy kirekesztették azokat, kiktől alapelvekben, módszerekben és erkölcsben egy egész világ választja el őket és akik mások felelősségére akarják tovább folytatni káros munkájukat. Mert együtt lehet működni egy kisebbséggel, amely, bármilyen nézete is legyen, becsületesen aláveti magát a többség határozatának. Az olyan kisebbséggel azonban, amely csak *szintleg fogadja el a többség álláspontját, csak azért, hogy a többséget becsapja, nem lehet együtt az olyan többség, amely becsületesen meg van győződve álláspontja helyességéről és arról, hogy a kisebbség a munkásság kárát akarja.*

Ilyen körülmények között a szocialista szakszervezeti mozgalom hívei elhatározták, hogy a kongresszus keddi tárgyalásain már csak azok vehetnek részt, akik az Amsterdami Szakszervezeti Internacionáléhoz való csatlakozásnak hívei. Kedden reggel már csak azoknak a küldötteknek osztotta ki az elnökség az igazoló jegyeket, kik a csatlakozásra kaptak mandátumot. Ezzel a cselekedetével az elnökség biztosította a tanácskozások zavartalan menetét és az utolsó napon végre ráterhetett a komoly feladatok elvégzésére. Minthogy már csak ez az egyetlen nap állott rendelkezésére a kongresszusnak, ennélfogva az amsterdami csatlakozás napirendi pontját kezdte tárgyalni.

Gaidosch elvtárs, mint az amsterdami csatlakozás kérdésének az előadója, utalt arra a nagyterjedelmű német és román szövegű előterjesztésre, melyet a kérdéstről szerkesztett. A szaktanács a jelentést magyar nyelven is ki fogja adni.

Jelezte a romániai munkásság hármas tagoltságát, mely szerint Moszkva és Amsterdam hívein kívül semlegesek is vannak. Ezeknek a semlegeseknek most dönteniük kell, vajjon mit akarnak. A moszkvai internacionálé orosz kéyszerszervezet. E kényszerállapot folytán 1922 január 1-én 6 millió 700 ezer taggal rendelkezett. A kényszer-tagság bizonyos mérvű megszüntetése folytán mult év október elsejére már csak 4 millió 500 ezer tag maradt, kétmillió kétszáz ezer tag hét hónap alatt elmenekült a vörös internacionáléból. A megmaradtak közül 3 millió nem tudott írni-olvasni, a többi többnyire szovjet-tiszviselő. Az amsterdami internacionale 1919-ben 16 állam területéről ujjáalakult, jelenleg 18 millió tagja van. Mig a francia szervezetet az ottani kommunista agitáció meg nem bénította, az amsterdami internacionale 1920 és 1921 folyamán megtudta akadályozni a Ruhr-vidék megszállását. A magyarországi fehér terror elleni bojkottot rendezte. Az orosz

éhínséggel szemben 177 millió lej értékű segítséggel küzdött és 40 ezer orosz gyermeket vett táplálás alá. Ausztriai inség leküzdésében is hatósan résztvett; többi között 25 ezer osztrák gyermeket helyezett el táplálásra Dániában. További hivatásán tartja, hogy a Népszövetséggel és Nemzetközi Munkügyi Hivatallal szemben a demokratikus és szociális fejlődés kellő ellenhatásait és sürgetése véghezvigye.

Ezután vita indult meg, amelyben résztvettek: Hoffer, Szabó, György, Mágiasu, Damian, Dan, Berkovics Réthi és még számos elvtárs.

Ezután az elnök a vitát lezárja és a kongresszus éljenzés és a lelkesedéssel tünnepi hangulatában egyhangúan megszavazza az Amsterdami Internacionáléhoz való csatlakozást.

Berkovics elvtárs javaslatára az elnök névszerinti szavazást rendel el, melynek eredményét a délutáni ülésen hirdették ki.

Az eredmény

28.423 szervezett munkás nevében mondotta ki a kongresszus a csatlakozást, még pedig 618 élmezési, 9568 vasipari, 821 famunkás, 238 könyvkötő, 6345 bányamunkás, 2193 építőmunkás, 1483 nyomdai munkás, 4230 kikötőmunkás, 3027 szövetségekbe nem tömörült vegyes szakmájú szervezett munkás nevében.

Románia szervezett munkásságának tehát többsége szavazott a csatlakozás mellett.

Az amsterdami internacionale küldöttének,

Sassenbach elvtársnak beszéde

Üdvözlöm Önöket huszonkét ország 19 millió szervezett munkása nevében. Az Internacionálé, igaz, már erősebb is volt mint most, de a taglétszám megcsappant. Ennek oka igen érdekesek. Az amerikai Egyesült-Államok például kiléptek, mert nagyon forradalmárok voltunk, Norvégia pedig azért, mert nem voltunk elég forradalmárok.

Meggyőződésem, hogy a norvégek, kik nem olyan forradalmárok, hanem talán szimpatizálnak Oroszországgal, rövidesen vissza fognak térni.

Amerikával tárgyalásokban vagyunk, melyek azt a reményt nyújtják, hogy Amerika hatalmas szervezetei rövidesen visszatérnek. Kanada már csatlakozott, Mexikó is rövidesen csatlakozni fog. Reméljük, hogy Amerika valamennyi szervezetei rövidesen ismét nálunk lesznek.

Afrikából a Kap-földi szervezetek csatlakoztak hozzánk, Afrika többi részeiben nincsenek szervezetek, nincs tehát ki csatlakozzon hozzánk.

Ázsiából a palesztinai szervezetek tartoznak hozzánk. Kinában, Indiában, Japánban a munkásság minden nehézség ellenére mozgolódik és rövidesen hozzánk jön.

Más oka is van azonban az Internacionálé gyengülésének. Az Internacionálé több ország szervezeteiből tevődik össze és ha ezek gyengülnek, gyengül az Internacionálé is.

Például: Franciaországban a mozgalom sohasem volt erős, a háboru után azonban nőtt. Jött azonban a moszkvai parancs, hogy új szaktanácsot kell alakítani a működő szaktanács mellett. A mozgalom nem növekedhetett, nem fejlődhetett és a francia munkások ma annyira erőtlenekek, hogy nincsen semmilyen befolyása a francia állam nemzetközi politikájára.

Olaszországban, hol a mozgalom már a háboru előtt erősödött, a háboru után rendkívül módon megnövekedett. Azonban ide is megérkezett Moszkva parancsa, a szakadás és összeomlott az egész munkásmozgalom, nemcsak a szakszervezeti.

Ha az olasz munkásság nem hallgatott volna a moszkvai parancsra és részt vett volna Olaszország demokratikus kormányzásában, ma nem uralkodna a győzelmes fascizmus.

Az olasz fascizmus törvénytelen gyermeke a kommunizmusnak.

Ugyanigy a magyarországi reakció is. Ha nem lett volna szovjeturalom Magyarországon, nem következhetett volna be a fehér terror.

A szakszervezetek célja harcolni a munkások mindennapos követeléseiről. A pártoknak távolabbi céljaik vannak és mi segítjük őket, de a szakszervezetek a mindennapos célokért harcolnak. Egy órával kevesebb munkaidő többet ér a munkásoknak, mint valamennyi frázis.

Mig a szakszervezetek gyengék voltak, a radikalizmus uralkodott bennük. Ha nem tudunk gyakorlati munkát végezni, akkor sokat követelünk, sokat, nagyon sokat követelünk. Aki nekik azonban hatalma van és gyakorlati munkát kell végeznie, kevesebbet kér, de arra vigyáz, hogy a kivívott eredményeket megtartsa.

Ez a különbség közöttünk és a moszkvai Internacionálé között.

Ha valami gyakorlati munkát akarunk végezni, akkor a radikálisok arra kényszerülnek, hogy ugyanugy dolgozzanak, mint mi, akiket rágalmaznak és ilyenkor a frázisokat félretesszük.

Most, hogy Önök a helyzetet tisztázták, sikerülni fog Önöknek gyakorlati tevékenységét kifejteni.

A fejlődés minden országban hasonló volt és ezért a szakszervezeti

Internacionálé nagy nehézségekkel küzdött. Ennek dacára fejlődünk és fejlődni fogunk a bolsevista Internacionálé akadékoskodása ellenére. Ennek az Internacionálénak egyetlen célja, hogy az amszterdami szakszervezeti Internacioálét összeomlassza. A támadásokat azonban visszavertük. Moszkvának az egységfronttal való kérdése csak egy blöff. Már nem is válaszolunk nekik. A frankfurti kongresszusnak egy küldöttsége jött hozzánk, hogy velünk egységfrontra lépjen, írásbeli nyilatkozatot kértünk arról, hogy hogyan értik a kommunisták az egységfrontot. Ma is várjuk a választ. Kertelés nélkül azt feleltük, hogy pontról-pontra meg fogunk állapodni és nem általános alapelvekben. Nem hiszünk a javaslat őszinteségében.

Az orosz munkásságnak minden jót kívánunk és készek vagyunk velük egyesülni, sorainkba fogadni, ha alapelveinket elfogadják. Ha Oroszországban nem volna terror, sok szakszervezet tartozna már a mi Internacionálénkhoz. Ha az orosz munkásoknak szervezkedési szabadságuk volna, ha szabadon nyilváníthatnák véleményüket, már sok orosz szakszervezet csatlakozott volna hozzánk.

A szakmai Internacionálék hozzánk tartoznak. Legutóbb nézeteltérések merültek fel és értekezletre gyűltünk össze. Jelenleg az orosz szövetségek nem tartoznak a szakmai Internacionáléhoz. Logikus következménye ennek az lesz, hogy ki fogjuk zárni azokat a szervezeteket, melyek Moszkvával összeköttetést tartanak fenn. Mindenüvé be akarnak hatolni, hogy robbantómunkát végezhessenek és hogy diktatorikus módon uralkodjanak.

Reméljük, hogy sokan az eltávoztakból rövidesen öntudatra ébrednek. Az Internacionálé újból erősödni fog és többet fog tudni dolgozni.

Ahogy ma is van, a jövőben is segíteni fogja az Internacionálé a kisebb szervezeteket. El fogjuk küldeni felvilágosító és utmutató közleményeinket, bár lehet, hogy nem fognak Önökhöz jutni. Ezekből a közleményekből magukéva tehetik más országok tapasztalatait és meg fognak erősödni saját harcukban.

Remélem, hogy a mai határozat Románia munkásságának javát fogja szolgálni, mely máától kezdve hasznos tagja lesz a nemzetközi szakszervezeti mozgalomnak.

A beszédet Berkovics elvtárs magyarra, Moskovici elvtárs románra fordította.

A kongresszus harmadik napja dolgozó, eredményes nap volt. A felszólalók lelkesedése és felkészültsége általános feltűnést keltett. Mindenkinck az arcáról leragogyott az az átszellemült tudat, hogy a kongresszus történelmi jelentőségű határozatot hozott.

A csatlakozás olyan lelkesedést váltott ki a delegáltakból, hogy Szabó Ferenc bányamunkás elvtárs, aki a zsilvölgyi bányamunkások legelső szervezkedési mozgalmában tevékeny részt vett, többször börtönben szenvedett és most is kiüldözték a Zsilvölgyéből, fiatal proletár lelkesedésével és ragyogó szemekkel javasolja az Amszterdami Internacionale távirati üdvözlését, amit a kongresszus egyhangulag állva és lelkes éljenzéssel elfogadott.

Bernau elvtárs, a vasmunkás-szövetség elnöke egy táviratot olvasott fel, melyben a brassói vasasok anyagi támogatást kérnek a 17 hét óta tartó harcuk eredményes biztosítására. Ismerteti a harc előzményeit és Schiel gyáros magatartását, aki még a bírói döntést sem respektálja.

A kongresszus felháborodással tiltakozott a tőkések önkényével szemben és tiltakozását táviratban juttatta az illetékes miniszter elé. A küldöttek pedig a legmesszebbmenő anyagi támogatásra tettek ígéretet.

Azután Réthi elvtárs a lupényi szerencsétlenül járt 82 bányamunkás özvegye nevében vizsgálatot kér a segélyek igazságtalan elosztása dolgában. A vizsgálat lefolytatását a kongresszus az új szaktanácsra bízta.

Ezután az új szaktanács megválasztása következett és meg lettek választva szaktanácsai tagokká a következők:

Bartalis Sándor, Szócs János, Buciumean Pavel, Fluérás János, Hoffer Géza, Gajdosch Rudolf, Mihalcea, Damian, Magyary, Gavron és Ujhelyi Ferenc.

Szaktanácsai póttagok: Oltean Péter, Zacharia Pop, Romulus Dán, Bruder F., Kohányi, Petru Bernau és Mirescu Ioan.

Az ellenőrzőbizottság tagjai: Peter-nell, Gherman, Pirovsky, Marinescu és Niculescu elvtársak.

Az elfogadott határozati javaslat

A Kolozsvárt 1923. szeptember 16-án és következő napokon megtartott országos szakszervezeti kongresszus a Nagyszebenben 1922. júniusban megtartott kongresszus határozatának részbeni megváltoztatása és kiegészítése-képpen a következőket határozza el:

1. Romániának osztályharc alapján álló szakszervezetei önálló szakszervezetek, melyek egyetlen politikai párttól sem függenek és nem is függhetnek. A szakszervezetek a legtökéletesebb semleges-séget tanúsítják a politikai pártok

közötti harcokban, addig, míg valamelyik párt részéről ellenséges akció, vagy támadás nem kezdődik a szaktanács vagy a hozzá tartozó szervezetek, avagy az amsterdami Internacionálé ellen.

2. Az országos szakszervezeti tanács és a hozzácsatlakozott szakszervezetek kötelesek mindazon pártok ellen, melyek a fenti feltételeknek nem felelnek meg, valamint azon szakszervezeti alakulatok ellen, melyek ezen eljárást elősegítik, vagy akár csak taktikából hallgatólagosan támogatják, legérelmesebb eszközökkel harcolni.

3. A szakszervezeti tanács köteles azonnal csatlakozását az amsterdami nemzetközi szakszervezeti szövetséghez bejelenteni. A szakszervezeti tanács és a hozzá csatlakozott szervezetek kötelesek a Nemzetközi szakszervezeti szövetség és a nemzetközi szakítkárságok határozmányai értelmében működni és ezen nemzetközi szervezetek minden határozatát, amennyiben azok keresztülvitele Romániában célszerű és lehetséges, betartani.

4. A kongresszus kötelezi a Szakszervezeti tanácsot és a hozzá csatlakozott szakszervezeteket, hogy Románia munkásságát a Nemzetközi szakszervezeti szövetség céljai, törekvései és működését illetőleg felvilágosítsák, hogy Románia szakszervezeteinek az amsterdami szakszervezeti szövetséghez csatlakozása által az áhitott egységfront tényleg megvalósítható.

Egy harangöntőde rejtelmiből

Az „Anka“ harangöntőde Clujon régen híressé vált, ha nem is az öntődéből kikerült harangok révén — ami sokkal inkább díszére válna —, hanem az öntődében uralkodó viszonyok tették a munkásság előtt híressé.

Anka ur Sibiuból hozatott egy Sáborski nevű harangöntő szaktársat. — Fűt-fát ígért a jóhiszemű szaktársnak, csakhogy kötélnek álljon. Hónapokig ment is a munka, de a fizetés bizony nehezen ment. Anka ur üzletmenetére rendkívül jellemző, hogy az illető szaktárs fizetését soha sem kaphatta meg rendesen, hanem csak kisebb-nagyobb összegeket kapott, hogy valahogy éhen ne halljon.

Papír-üzlete és nyomdája is van Anka urnak, de azért a munkásai fizetését mégsem folyósítja rendesen.

Sáborski szaktárs, mint jóvérű öntő, sehogy sem volt az apró-cseprő részletekben való fizetéssel megelégedve és

azért felmondott. Nem olyan könnyű azonban az Anka ur műhelyét elhagyni, mert az a példabeszéd, hogy „munkás tervez — tőkés végez“, itt is beteljesedett és Anka ur a rendőrségre szaladt, hogy az illető szaktárs eltávozását valahogy meggátolhassa. Az alaptalan feljelentés alapján a rendőrség Sáborski szaktársat őrizetbe is vette és csakis a szövetségünk ügyészenek közben-

Drága élet, olcsó János!

Amint az emésztő láz pontos megállapításához szükség van a hőmérőre, éppen úgy a munkásságot emésztő nyomor pontos megállapításához is szükség van ezt a célt szolgáló eszközre: a statisztikára. Csak a rideg, szentimentalizmus nélküli számok összehasonlítása útján állapíthatjuk meg, hogy amaz általánosságban mozgó jelzők: a munkás éheznek, nyomorogstb, a valóságban mit és mennyit jelentenek a munkásság életében.

Országunk és munkásságunk gazdasági helyzete minden tekintetben csunya képet mutat, ám ezt a csunya képet egy kis hivatalos kimagyarázó rutinizással széppé, vagy legalább is elfogadhatóvá lehet tenni. De ha azon rideg

járása mentette meg a szaktársat további meghurcoltatástól.

Ez az eset beszédes példája a közsabadságoknak, különösen akkor, munkásokról van szó, melyhez bővebb kommentárt fűzni nem tartjuk szükségesnek. Az öntő szaktársak figyelmé felhívjuk e „hires“ öntődére, hogy valamiképpen Sáborski szaktárs sorsánál ne jussanak.

számokat hasonlítjuk össze, amelyek az itteni és különböző államokban a munkásság helyzetét tükröztetik vissza, akkor megcáfolhatatlan és megváltoztathatlan hű mását kapjuk annak, hogy amiként él és élhet a romániai munkás.

A Bécsben megjelent „Statisztik Jelentések“ legújabb száma közöl egy ilyen összehasonlító táblázatot a különböző államok megélhetési viszonyairól. E kimutatásban Románia igen előkelő helyet foglal el. Drágaság tekintetében a hatodik helyen áll. A kimutatás igen alkalmas arra, hogy a nemzetközi megélhetési viszonyokról áttekintést nyeljünk.

E statisztika szerint ez évi június hónapban a heti megélhetéshez minimális szükség volt leikben:

Városok	Táplálékra	Ruházatra	Lakásra	Fűtővilágításra	Összesen
Amsterdam	538.20	121.83	135.94	121.77	917.94
Belgrád	286.88	113.44	115.50	66.73	582.55
Berlin	277.25	104.25	— 62	33.60	415.72
Budapest	332.88	104.97	7.43	52.06	497.34
Buenos-Ayres	346.28	180.13	552.50	234.14	1313.05
Bukarest	202.82	105.56	303.33	58.25	669.96
Hamburg	212.60	43.87	1.78	24.62	282.87
Leibach	353.94	186.34	77.—	64.57	681.85
Páris	347.96	67.56	92.39	92.28	600.19
Prága	412.83	143.14	228.04	97.49	881.50
Varsó	214.59	92.14	—	36.76	—
Zürich	518.74	129.73	169.06	194.22	1000.78
Bécs	349.07	77.12	4.46	77.08	507.73

Ne tévesszen meg senkit a Bukarestnél jelzett 669 lei, mert ez nem azt jelenti, hogy ezen összegből Bukarestben tényleg meg is lehet élni, hiszen azt mindnyájan tudjuk, hogy a tisztességes megélhetéshez még heti 1000 lei is kevés. Ez az összeg csak az arányt akarja jelezni, ami a különböző országok drágasága között van.

A munkásság életstandardját nem a drágaság, hanem a drágaság és kereseti viszony közötti differencia határozza meg. Ez a differencia értékmérője annak, hogy mennyivel emelkedett vagy stüllyedt a munkásság életlehetősége. Sajnos, a nemzetközi bérekre vonatkozólag még nem áll rendelkezésünkre statisztika, de van egy másik kiinduló pont, amelyet elfogadhatunk az összehasonlítás céljából. A Bukarest előtti

városok: Amsterdam, Buenos-Ayres, Prága, Zürich, Leibach mind olyan államok városai, amelyekben a munkásság keresete arányban van és részint megközelíti a drágaságot. Olyan államok városai, ahol nagy, hatalmas munkás mozgalom van, ami szintén egyik igen fontos tényező a drágaság és kereset összhangzásba hozásához.

Nálunk — sajnos — e cél eléréséhez szükséges munkásmozgalom nincsen és így a kereset sincsen arányban a drágasággal, amit a legutóbbi index számok igazolnak. A kapitalistáknak nem is érdeke, hogy a drágaság és kereset kiegyenlítődjék és ezért minden törekvéstik odairányul, hogy minél drágább legyen a munkásság megélhetése és minél olcsóbb a munkaerő.

A művezető „urak” szervezkedni akarnak

Értesültünk, hogy a művezetők szervezkedni akarnak. Bauer mester Sibuból köruton volt, hogy a művezetőket a szervezkedés szükségességéről meggyőzze.

Foglalkoznunk kell a dologgal, mert sokan a művezetők közül szövetségünk tagjai voltak, mások pedig a mai napig is tagjainként szerepelnek. Így tehát az új szervezkedés olyan színezetű, mintha nem annyira a gyáros, mint inkább a munkásság ellen irányulna. Hogy ma már csakis szervezkedéssel érheti el bárki is a gazdasági helyzetének a javítását, az mindenki előtt világos dolog. A szervezkedésnek azonban olyannak kell lenni, amely számol a tényleges helyzettel, mert ellenkező esetben hivatásának megfelelően képtelen lesz s csödbe jut akcióképtelen voltánál fogva.

Sajnos, a lefolyt bérmozgalmainknál és munkakonfliktusaink alkalmával szomorú, de igen tanulságos tapasztalatokat szerztünk a művezetők magatartásáról. Sokan közülük nem számoltak azzal, hogy a munkásság soraiból kerültek vezető szerephez s ahelyett, hogy a munkásságot támogatták volna bérharcuk sikere érdekében — ami közvetve nekik is érdekük lett volna —, vállvergetésért, vagy a gyáros elismeréséért eszközei lettek a gyárosoknak a munkásság ellen. A művezetőknek csak egy igen csekély része jutott vezetőálláshoz szaktudása révén, a többségük azért lett művezető, mert a gyáros felismerte bennük a hajcsároskodásra hajló szellemet, amit saját érdekében kihasználni akart. Nem is beszélünk azokról, akik feleségük szép szemei protekciója útján kerültek vezetőállásba.

Igen sok öntudatlan munkás lett művezetői címért havifizetéses ígéretre munkástársai jogos mozgalmának a kerékkötője, akik most „művezető”-ként hordják árulásuk letörölhetetlen bélyegét.

Ilyen anyagot, ilyen egyéneket, akik társaik árulása révén akartak boldogulni, életképes szervezetbe tömöríteni lehetetlen, mert hiányzik többségükből a szervezeti életben szükséges erkölcs és összetartás.

A művezetők maguk is munkások lévén, csakis a munkás szakszervezetekben van a helyük, addig, amíg őket ezen helyre méltóknak tartják a szervezetek, vagy legfennebb külön alosztályokat képezhetnek, ha erre megfelelő létszámuk lehetőséget nyújt, de semmi esetre sem alkothatnak életképes polgári egyesületet, mely felé különösképpen vonzódnak.

TŐKE ÉS MUNKA

Bérmozgalom Zsilvölgyében

A zsilvölgyi kollektívszerződés október 20 án lejár, a munkásság minden bányahelységben mozgolódik, hogy a tavalyinál jobb szerződést biztosíthasson magának. Ugy értesültünk, hogy 75 százalékos béremelési követelést terjesztettek a szervezetek a társulatok elé, ami az utolsó év drágulásához viszonyítva egyáltalán nem nevezhető túlzásnak még a bányabárók részéről sem. Ha a munkásság tudatára ébred annak, hogy a XX ik században a munkabérek nem a belátástól és nem a jóakarattól függenek, hanem csakis erős szervezkedéssel lehetséges ma a nehéz viszonyoknak megfelelő munkabéreket biztosítani, úgy remélni lehet, hogy a zsilvölgyi nyomor az új kollektívszerződés megkötésével enyhülni fog. Reméljük, hogy a zsilvölgyi munkásság is belátta már, hogy kalap levéves és hétrégtöbűléssel jobb bért kivívni nem lehet és tömegesen fogják a szervezetbe való tömörüléssel a tárgyaló bizottságot munkájában támogatni.

Harc Brassóban

Brassóban a vasmunkások harca tovább tart, mert a Schiel gyár a bírói döntést sem akarta respektálni és a munkások közül csak azokat akarta visszavenni, akik neki tetszenek. Schiel ur nem fizeti a döntésben megállapított munkabéreket sem, mert szerinte a bírói döntés csak egy papír, amelyet ő Romániában nem köteles respektálni? Ha a munkásság valahol a bírói döntésnek ellenszegülne, megtöntenék a börtönöket a lázadó munkásokkal és ez a gyáros autón szaladgálnapestig, hogy munkásokat toborozzon hirhedt gyárába, anélkül, hogy a hajszála is meggömbölné. A 17 hete tartó harc közeli befejezésére csak az esetben van remény, ha Schiel igazgató belátja, hogy a szervezett munkássággal csak megegyezni lehet, de letörni még a millióival sem tudja.

A Teuts-gyári munkások bérmozgalma is tovább tart Brassóban és a fiatal Teuts gyáros a munkaadó-szövetség által befolyásolva, kijelentette, hogy egyezkedni nem is akar. A gyáros ur makacssága onnan ered, hogy sikerült néhány gerinctelen munkását „mester”-ként munkába állítani. Ezek a „mesterurak” most a tanoncok hajszolásával akarják a gyáros kegyét megnyerni. Elöl jár a hajszolásban egy Farkas Mihály névre hallgató világforradalmár kovács, a kommunista-párt oszlopos tagja, aki Pitestin, 1893-ban látta meg az árnyékvilágot.

Ez az „ur” az összbizalmi értekezleten elégedetlen volt a tárgyaláson kérendő százalékkal és szerette volna, ha tizszeres béreket állított volna be a

munkásság követelésékepen. Farkas ur — aki kanállal ette a forradalmat — volt a főhangadó ezen bizalmiértekezleten és fennhangon hirdette, hogy a tárgyalóbizottság azon tagját, aki a felállított bérkövetelésből csak egy százalékot is enged, *fejszével fogja agyonvágni*. Ez a fejszehős most neglapulva sükikérezik a „mesteri állás” babérait, amit árulásával szerzett. Érdekes, hogy ez a világforradalmár egyetlen egy napot sem sztrájkolt, mert egy kisebb kovácsműhelyben dolgozott a sztrájk kezdetétől fogva és így anyagi gondok sem kergetheték hitványsága elkövetésére. Most pontot tett „Farkas mester ur” — mint ő magát neveztetni óhajta — világforradalmi tetteire s ezután legfeljebb a korcsában hősködhetik a fejszévé, mert a szakszervezet ajtaja örökre bezárult ömagassága előtt.

Szociálpolitika nálunk

A cluji művétag üzemet a háborus rokkantak művétaggal való ellátására állította fel a munkaügyi miniszterium. Egy évvel ezelőtt még 40 munkás is kevés volt a felhalmozódott munkák elvégzésére, napokig kellett egy-egy háborus rokkantnak várni, amíg műkeze vagy müllába javítására sor került. A miniszterium ahelyett, hogy újabb munkaerők beállításával kiküszöbölni igyekezett volna a munkatorlódást, munkáselbocsátással oldja meg a kérdést. Ma már csak 8—10 munkás dolgozik ezen üzemben, ahol még 40 munkás is kevés volt. Ugy halljuk, hogy a miniszterium takarékoskodni akar éppen a háborus rokkantak bőrén és azért történtek a munkás elbocsátások. Lapunk terjedelme nem engedi meg, hogy ezzel a „takarékoskodással” hosszasan foglalkozzunk, habár egész köteteket lehetne írni századunk eme szegényéről. Száz és száz szűkségtelen intézmény fentartására van pénz, de a háborus rokkantak részére még falábakra sem telik. Ugy hisszük ehhez nem kell bővebb kommentár.

Zsilvölgy dzsungeljéből

Az Urikány zsilvölgyi szénbánya Lupényban arról nevezetes, hogy ott minden évben egy-két bányaserencsétlenség szokott történni. A munkások összeeggett vagy cafatokra szaggatott husának a borzalmas illata száll az égbe, megtorlást kérni a tőke gazságaira. A profitvágy nem engedi e társulatnak még a legelemibb közbiztonsági intézkedések betartását sem és amikor a szerencsétlenség megtörténik, oda áll a társulat egy képviselője, hogy a „sors” vagy a „gondviselés”-re igyekezzen háritani profitvágyuk eredményét. — Csáklányi István gépkezelő szeptember hó 5 én leállította a légsűrítő-szivattyút (kompresszor), mert hiányzott a hűtéshez szükséges víz s mint gondos gép-

K Ü L Ö N F É L E

kezelő, nem akarta a gépet hűtés nélkül tönkretenni, tudva azt, hogy a gép hibátlan működésétől emberi életek függnek. Grósz főmérnök másnap elbocsájtotta a gépkezelőt ezen „bűnéért” s csakis a szakszervezet erőlyes fellépésére volt hajlandó az igazgatóság az elbocsájtást visszavonni. — Grósz urat Anináról elkergették 1920-ban működése miatt, 1921-ben pedig a Viktória aknából szalasztották el a bányászok. Most a keleti bányát boldogítja tudásával ez az ur és hogy ezen bányában több szerencsétlenség ezideig nem történt, az nem a Grósz ur, hanem a munkások érdeme, akik valamire becsültek társaik életét és a közbiztonsági intézkedéseket még Grósz ur parancsai ellenére is betartani igyekeznek. A társulat is jobban tenné, ha az ilyen Grósz urak helyett szakmájukat értő mérnököket alkalmazna, mert az általuk esetleg szerzett több haszon valószínűleg koporsókra is kevés lesz.

Munkaidő a megszakadásig Nadrágon

A nadrági vasgyárban napról-napra rosszabbodik a helyzet egyes öntudatlan szaktársak szervezett munkához nem illő magatartása miatt. — Még a kollektívszerződésben biztosított előnyöket sem kérik, hanem túlóradíj nélkül túlóráznak, hogy ezáltal látszólagos előnyhöz jussanak. Nem számolnak ezek az öntudatlan szaktársak azzal, hogy a 8 órai munkaidőért sok elődük vére folyt, amíg megvalósítani tudtuk. Sok-sok éhező munkanélküli szaktársunkat csak úgy tudjuk kenyérhez juttatni, ha mind és mind több munkástársunk alkalmazására nyújtunk lehetőséget azáltal, hogy magunk nyolc órát dolgozunk. A felsőüzem lakatosainak egyrésze maga kérte az akkordmunkát és ma, nemcsak hogy akkordban dolgoznak, hanem még egynéhány túlórárt is csinálnak naponta. Az öntődei szaktársak egyrésze, ha valami okból a munkából kimarad, azután túlórázással akarja a vesztett időt behozni, még pedig túlóradíj nélkül. A hengerüzemi szaktársak három felváltásban éjjelnappal dolgoznak s nem egy van közülük, aki naponta 16 órát is dolgozik, minden túlóradíj nélkül. Az ilyen többkeresetet később keservesen fogják megbánni ezek a telhetetlen szaktársak, de akkor majd késő lesz a siránkozás.

Figyelmeztetés. A kolozsvári helyi csoport vezetősége ezúton figyelmezteti mindazon szaktársakat, akik tagjárulkaikkal hátralékban vannak, hogy 14 napon belül rendezzék mert ellenkező esetben a tagok sorából törölve lesznek.

Nyugtázás. A harcban álló vas-munkások részére a nadrági csoport 410, a Codul Munci-i elleni agitációra 1000 leit küldött.

Meghívó. A romániai kéményseprőmunkások folyó év november 18-án, délelőtt 8 órakor Nagyváradon, a Munkás-Othonban tartják II-ik alakuló közgyűlésüket, melyre ez uton tisztelettel meghívják az ország különböző részeiben levő kéményseprőmunkások küldöttjeit. A vezetőség.

JÉKEL ISTVÁN szaktársunk, a szatmári csoportnak volt tagja, szeptember hóban meghalt. Elhunyt szaktársunk öntudatos harcosa volt a vasmozgalomnak, miért is emléket őrizzük meg kegyeleltel.

Nyugtázás. A szatmári csoport vezetősége ez uton nyugtázza a Jékel szaktárs elhunytával gyűjtött 2500 leit, mely összeget az elhunyt szaktárs hozzátartozóihoz juttatott.

A vezetőség.

Mulatság. A ferdinandsbergi vas-és fémmunkások csoportja folyó év augusztus hó 18 án táncpallegyekből hangversenyt rendezett, amelyen a nadrági vas-és fémmunkások dalköre is közreműködött. A tiszta jövedelemnek 50 százalékát a ferdinandsbergi vas-és fémmunkások könyvtárának alapjára, 50 százalékát pedig a ferdinandsbergi árvagyermekok segélyezésére fordították. — A nadrági dalkör ugyancsak a nadrági sportklub és a vas-és fémmunkások csoportja, továbbá a személyes önkéntes adakozásokból összesen 4825 leit folyt be, mely összeget e helyen is köszönettel nyugtázza a Vezetőség. — (Lapunk helyszüke miatt az adakozók neveit nem közölhetjük, miért is szaktársaink, valamint az áldozatkész adakozók szives elnézését kérjük. Szerk.).

Munkássors. Farkas István marosbogátai géplakatostanoncnak még a múlt év február hó 6 án benzinrobbanás következtében mind a két keze nyomorékká vált. Az orvosok a szerencsétlenül járt tanoncról 100 százalékos munkaképtelenséget állapítottak meg, mely alapon a betegsegélyző havi 30 leit ítelt meg. Érdekes, hogy az illető szerencsétlenül járt munkás ezideig még egy banit sem kapott és most hivatalból-hivatalba járva keresi az igazát, amit a mai betegsegélyző-és balesetbiztosítónál megtalálni vajmi nehéz lesz. Csakis a betegsegélyző autonómiájával lehetne az ilyen és ehhez hasonló esetekben némileg segíteni, de ezt a megoldást az illetékes körök igénybevenni nem akarják, mert akkor a sok politikai ágens zsiros elhelyezéséről gondoskodni nehezebb lenne.

Figyelmeztetés. A tordai üvegyár munkásai bérmozgalom előtt állnak, miért is felhívjuk munkástársainkat, hogy a mozgalom befejezéséig ott munkát ne vállaljanak.

Nyugtázás. A brassói mozgalom alatt idáig a következő helyekről és összegek folytak be, mely összeget köszönettel e helyen nyugtázza a vezetőség, egyben tekintettel, hogy a mozgalom tovább tart, felhívjuk munkástársainkat a további anyagi támogatásra. Kénsavgyár két esetben 1184, Kőolají nomító hat esetben 2335, „Metalum” két esetben 600, Cementgyár tizenkét esetben 3005, Kassagyár nyolc esetben 1920, brassói nyomdász-csoport 690, Bürschavia autógyár három esetben 193, Nagel-féle garázs négy esetben 300, brassói vasúti műhely munkásai három esetben 1168, Elektra-gyár két esetben 368, Honterius-vagongyár öt esetben 1804, Voinagyár 212, Schwabe négy esetben 490, Bende és társa két esetben 200, brassói helyi szaktanáctól 6232, vasas-szövetségtől gyűjtésekből: 15000, helyi pincér-csoport 850, Schielféle garázs 260, Szabó Béni és Sárosi szüics műhely munkásai 240, derestyei sörgyár 384, nagyvárad vas-csoport 1000, Derzsa műhely 118, Abermann Ferenc két esetben 600, Lang és Rosental 30, egyesektől: Bartha N. 50, Kallós N. 20, Zs. er N. 40, Luka N. 35, Basa N. 100, Berger N. 200, Farkas István 200 lei. Összesen 39388 lei.

Felhívás. Felhívjuk a csoportok vezetőségeit, hogy szaklap szükségleteiket a taglétszám szaporodása vagy apadása szerint jelentsék be, mert különben az ebből származó kellemetlenségeikért a kiadóhivatal nem felel.

Bocsánatkérés. Alulírott ezúton kérek bocsánatot a lupényi keleti bányaműhelymunkásaitól, mivel megfelelkezve magamról, illetlen szavakat használtam és ígérem, hogy ezután szervezett munkához illően fogok viselkedni. Lupény, 1923. szept. hó 21-én. *Feltóti Mihály.* Előttünk: *Bugács József, Salai Sándor.*

Nyugtázás. A marosvásárhelyi sztrájkoló vas-és fémmunkások részére az alábbi adományok folytak be, melyet ezúton nyugtázzunk: Aradi famunkások 4000 lei, nagyvárad szaktanáctól 500 lei, Vasmunkás Szövetség 9500 lei, lipovai famunkások 1690 lei, lugosi csoport 500 lei, dicsőszentmártoni csoport 986 lei, brassói vasmunkások 1327 lei, galócasi vasmunkások 360 lei, székfataki csoport 377 lei, champinai vasmunkások 432 lei, bukaresti építőmunkások Bokor Márton által 2607 lei, szárhelyi csoport 241 lei, Köblös Elek 500 lei, ratosnyai csoport 112 lei, ditrói csoport 101 lei, Marosvásárhelyről: Chreditul Technich Echipa Volanta 13,845 lei, petroleumgyár 4528 lei, építőmunkások 1960 lei, Nagy Károly-műhely 1185 lei, „Alfa” fémárugyár 1505 lei, cukorgyár 1763 lei, asztalosmunkások 5809 lei, Bleier-műhely 1131 lei, Berger-műhely 573 lei, Foresta vasmunkások 1347 lei, faipari munkások 1269 lei, Mestitz vasmunkások 606 lei, Feuerstein-műhely 1082 lei, felsővízműtelep 747 lei, alsóvízműtelep 647 lei, hálózati munkások 508 lei, szabók te-melőszövetkezete 685 lei, cipészek 346 lei, pincérek 100 lei, Turbina munkásai 183 lei, gázgyári munkások 105 lei, fa-és malomipar 361 lei, Vitális-műhely 607 lei, Bakk-műhely 455 lei, Zaka-műhely 200 lei, Godt-műhely 415 lei, Heimann-féle faipar 123 lei, Közműhely 65 lei, Glanzmann-műhely 45 lei, összesen: 66,627 lei. A vezetőség.

Zárolások

Brassó bérmunkások miatt, Arad és Cluj nagymérvű munkanélkülség miatt vas-és fémmunkások részére szigorúan zárolva vannak. Az ezen városokba utazó szaktársak semmi néven nevezendő segélyben nem részesülhetnek.

Az élelmiszerek megdrágulása

Az „Argus“ kereskedelmi napilap az élelmiszerek drágulásáról hozott érdekes közleményt a szeptember 29-iki számában. A jelzett lap szerint az élelmiszerek közepes drágulása a békebeli árakhoz viszonyítva kerekében 31-szeres, pontosabban kifejezve 30 95, vagyis ami élelmiszer, egy lei volt békeidőben az ma 30 lei 95 bani.

A cukor ára 39-szeres. A rizs 58-szoros, a paszuly 50 szeres, a kukoricaliszt 40 szeres, a vaj 44-szeres, a kenyér 25 szörös, a baromfi 50 szeresen drágult meg. Az italok kevésbé drágultak, amit a lap a szabadkereskedelem előnyére tud be, tekintve, hogy az italárak maximálva nem lettek. A bor 20 szorososan, a szilvapálinka 12 és félszeresen drágult meg. A papír ára a békebeli árak 120-szorosa volt ez év június havában.

Ugyanez a lap mondja, hogy az arany pénz 37,5-szer drágabb ma, mint békeidőben, vagyis a papírpénzünk ennyivel értéktelenebb.

Minden olyan termék drágulását, ami ezen számon felül van, a spekulációnak és az állami beavatkozásnak tulajdonít.

A magunk részéről csak azt fűzzük ezen közleményhez, hogy tudvalevőleg nem az élelmiszerek drágulnak meg a legnagyobb mértékben, hanem más egyéb, a megélhetéshez feltétlenül szükséges dolgok, ami elviselhetetlené teszi az életet. A bőr- és textil-áru például 100—200-szorosan is megdrágult, hogy a monopol cikkekről ne is beszéljünk, amiknek az ára átlag 100-szorosa a békebeli áraknak.

RÖVID KÖZLEMÉNYEK

Nemzetközi nagykereskedelmi árak az utolsó évnegyedben. A világkereskedelmi árak értékben ma átlag 60 százalékkal magasabbak, mint a háboru előtt. Az egyes államokban nagy eltérések mutatkoznak az áralakulásokban. Azon államokban, melyekben a pénz valutáris értéke alacsony, az aranyérték állandósultabb. Ezért az aranyérték alacsonyabb Franciaországban, Belgiumban és Olaszországban, mint az aranyvalutájú államokban. (Az erre vonatkozó májusi indexszámok 133, 141, 145.) Csak Svájc mutat, dacára súlyedő valutájának, magasabb aranyértéket, akárcsak az Egyesült-Államok vagy Anglia, ami a svájci népesség életlehetőségeire káros hatással van. (Svájci indexszámok május június hóban 169, 167.) Csehszlovákiában az aranyérték, dacára jó valutájának, súlyedt. (Indexszámok május, június hóban 147, 141.) Az angol aranyárak az utóbbi hónapokban állandósultak (indexszám 152, 151) és az Egyesült-Államok árai alatt állanak.

(Indexszám 159, 156.) A német aranyárak a legnagyobb ingadozásban vannak. Minden újabb esése a márkának az aranyárak esését is maga után vonja és legújában a márka katasztrófális súlyedésével az árak oly magasra szöktek, hogy túlhaladták a jelenlegi aranyparitást.

Az angol nehézipar trösztökre tömörül. Az angol nehéziparban már a háboru óta mutatkoznak ama tendenciák, melyek az iparnak, hatalmas trösztökben való tömörítését célozzák. E törekvés kiinduló pontja az üzemek olyan összevonása, hogy a nyersterménytől egész a kész iparcikk előállításáig szükséges üzemek eggyé olvadjanak. Ez a cél már nagy előhaladást tett és most újabb erősítést nyert áltál, hogy legutóbb Délwalesben újabb ilyen hatalmas tröszt alakult. — A legújabb nehézipari tröszt 3 millió angol font részvénytőkével rendelkezik és magába foglalja egész Délwales vas-, acél- és sótermelését. Egy speciális kalkulációs irodája van, azon céllal, hogy az értékesítési költségeket minél olcsóbbá tegye.

A Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége augusztus 5 én és a következő napokon tartotta vezetőségi ülését, amelyen foglalkoztak a munkások egységes frontjának a megteremtésével és ez ügyben az amszterdami, londoni és római kongresszusok határozatait fentartották. Egy fontos napi-rendi pontja az ülésnek a nemzetközi szakmai titkárságoknak a Szövetség titkárságával való szoros együttműködése volt. Ez ügyben a szakmai titkárságokat konferenciára hívják meg. A vezetőségi ülés még több fontos szervezési és adminisztratív kérdéssel is foglalkozott.

A női munkát már a gyáriparban is bevezették — Törökországban. Már itt sem szent a nő, ha munkaerejének a felhasználásáról van szó. A török forradalom előtt a női munkaerőt csupán az otthoni munkánál vették igénybe. Ezóta azonban bevonult a nő, mint munkaerő a gyárakba is, ahol 12 órai napi munkaidő mellett dolgoznak. Szíriában több ezer munkásnő napi 13 órás munkaidő mellett dolgozik a selyem szövődékben. Egyiptomban a dohánygyárakban, szövődékben és fonó-dákbán foglalkoztatott nők száma 63000. Munkaidejük itt napi 12 óra és bértük a férfimunkások béreinek egyharmada.

Munkabérek Budapesten. A magyar korona romlásával kapcsolatosan a munkabérek látszólag emelkedtek Budapesten, habár a munkabér emelkedés korántsem éri el a valutáromlás mértékét. A munkabérek a vasszakmákban folyó év szeptember 3-ika előtt következők voltak: Átlagos heti-bér, 48 óra munkaidő mellett: Vas

öntöknök 83 ezer korona; villany-szerelőknök 57 ezer 600; autószerelőknök 105 ezer 600; műszerészeknek 62 ezer 400; lakatosoknak 66 ezer 912; kovácsoknak 67 ezer 776; bádigosoknak 61 ezer 56; esztergályosoknak 71 ezer 472 korona. Ezen összegre kaptak szeptember hó 3-án 15 százalékos jutalmat. Jelenleg az átlagos órabér a vasiparban: szakmunkásoknak 1530; gépmunkásoknak 1180; napszámosoknak 1010 korona. Ha tekintetbe vesszük, hogy ugyanakkor egy kiló marhahús ára 11.600 korona és egy kiló kenyér ára 1040 korona Budapesten, úgy nem mondhatjuk irigylésreméltónak a magyarországi szaktársaink helyzetét sem.

Németország. A német szakszervezeti mozgalom tagjainak öntudatos-ságára rendkívül jellemző az a mozgalom, amely most van kialakulófélben és amely azt célozza, hogy a szervezeteket anyagilag megerősítsék és ezzel olyan helyzetbe hozzák, hogy a tagokkal szemben teljesítőképesekek legyenek. Ez a duplajárulékok bevezetése. Most például a német építőmunkások szövetsége vezette be a duplajárulékos heteket, amely mindinkább terjed. A német szállítómunkások szövetsége 40 osztályba sorozta a járulékosztályokat és a legmagasabb hetijárulék 78 000 márka — A szücsök tagszavazás útján jóváhagyták a német szücsmunkások kongresszusának azt a határozatát, amely szerint a Szövetség csatlakozzon a ruházati munkások szövetségéhez.

Az indexszámok nemzetközi statisztikája 1922-ben. A nemzetközi kereskedelmi intézet Brüsszelben nemrégén közölte az európai államok és az amerikai Egyesült-Államok indexszámait az 1922. évben, amelyek bár nem lettek egységes alapelvek szerint összeállítva, mégis érdekes összehasonlításra adnak alkalmat az egyes országok árviszonyairól. A háboru előtti árakat mindenütt 100-nak számítják. — Eszerint az *Egyesült Államokban* az indexszám volt 1922 januárban és februárban 139, márciusban, áprilisban és májusban 136, júniusban 138, augusztusban 136, szeptemberben 137, októberben 140, novemberben 145, decemberben 144. Az indexszám 1922-ben az Egyesült Államokban tehát csak lényegtelenül emelkedett és csak 1923 elején lépett fel a drágasági hullám. *Hollandiában* 1922-ben az indexszám volt: januárban 161, februárban 159 és fokozatos eséssel elért decemberben 141-ig. *Angliában* januárban 185, az év végén 175; a legkisebb volt az indexszám júniusban 170. *Svájcban* az év folyamán 186-ról 158-ra súlyedt az indexszám; ugyancsak jelentékenyen esett *Norvégiában* is 257-ről 215-re. *Franciaországban* 319-ről 296-ra. Ezzel szemben *Belgiumban* emelkedett az indexszám 412-ről 416-ra. *Olaszországban* január 1-én 558 volt, februárban elérte a legmagasabb fokot 562-öt, majd fokozatosan lejjebb szállt úgy, hogy az év végén 516 volt. A legjelentékenyebben *Csehszlovákiában* esett az indexszám, ahol 1467-ről 962-re ment vissza. *Romániában* viszont nagy mértékben emelkedett 1622-ről 2017-re, *Bulgáriában* is 2259-ről 2563-ra. A legszomorúbban Ausztriában és Németországban alakult az indexszám. *Ausztriában* januárban volt 74.800, áprilisban 104.302, júniusban 242.100, júliusban 328.200, augusz-

tusban 772.400, szeptemberben 1.353.100, innen kezdve az év végéig 1.051.862-re ment vissza. Hasonlóan tragikusan alakult a helyzet Németországban is, ahol az indexszám a januári 2463-ról az év végéig 80.702-re emelkedett és Lengyelországban 73.598-ról 323.829-re. — Amint a kimutatásból látjuk, a drágaság az egész világon emelkedett. A legkisebb volt az emelkedés Hollandiában, az Egyesült Államokban és Svájcban, a legnagyobb Ausztriában, Lengyelországban, Németországban, Bulgáriában és Romániában.

A nemzetközi vasmunkás-szövetségek címei

A külföldre utazó szervezett munkás szaktársak könnyebbségére szükségesnek tartjuk leközölni a külföldi vasmunkásszövetségek címeit, melyek a következők:

Amerika: Internat. Association of Maschinist, Maschinists Building, Washington D. C.

Belgium: Centrale des Métallurgistes de Belgique, Maison due peuple Rue Joseph Stevens, Bruxelles.

Bulgária: Metalarbeiter-Verband Bulgariens, Nischka 15. Sofia.

Dánia: Dansk smede-og Meskinarbejder Forbund, Gl. Kongevej 6 Kopenhagen.

Németország: Deutscher Metallarbeiter-Verband, Rötterstrasse 16. Stuttgart. — Verband der Heizer- und Maschinisten Deutschlands, Skatizerstr. 47. Berlin S. O. 33. — Verband der Kupferschmiede Deutschlands, Greifenhagenerstrasse 57. Berlin. N. 58.

Franciaország: Federation des ouvriers sur métaux et similaires de France. 211 Rue Lafeytte, Paris Xme.

Finnország: Finnischer Metallarbeiter-Verband, Cirkusgaten 5. Helsingfors.

Nagybritannia: Britische Abteilung (18. angeschl. Verbände) Secretär Mr. Chas. Hobson, 3. Alpine Road. Scherfield.

Hollandia: Algemene nederlandse Metaalbewerkerbond, 24. Hemonylaan Amsterdam.

Olaszország: Federazione italiana operai metallurgici, Via S. Francesco da Pacla 20. Torino.

Jugoszlávia: Metallarbeiter-Verband in Jugoslavien, Radniki Dom. Belgrad.

Luxemburg: Syndicat des ouvriers mineurs et métallurgistes du Luxembourg 42. Rue R9dange. Esch s/Alzette.

Norvégia: Norsk jern-og Metallarbeider Forbund. Youngsgade 13. Kristiania. — Norsk Former Forbund, Youngsgade 13. Kristiania.

Ausztria: Oesterreichischer Metallarbeiter-Verband, Kohlgasse 27. Wien. — Verband der Juweliere, Gold- und Silberschmiede Oesterreichs. Kopernikusgasse 12. Wien.

Lengyelország: Polnischer Metallarbeiter Verband Ul. Leszno 53. Warschau.

Munkabérek

A vasiparban lévő munkabérek az ország különböző helyein nagy eltérést mutatnak, habár a megégetés tekintetében ilyen nagy eltérések nincsenek. Munkabérek azonban nemcsak a megégetés lehetőségétől, hanem egyéb okoktól is függenek.

A munkanélküliség, a rossz ipari konjunktúra, a pénz szűke, vagy a szervezeti vezetlenség nagyban befolyásolják a munkabéreket. A ciumi munkabérek közepes munkabéreknek tekinthetők, tekintettel a városban levő nagyfokú munkanélkülségre és rossz ipari konjunkturára. A szaktársak tájékozódása végett szükségesnek tartjuk leközölni a legújabb munkabéreket, melyek a következők:

Kimutatás

a kolozsvári vasipari üzemek munkásai munkabéreiből 1923 szeptember 15-től november 15-ig

Beosztás . . . . . 1—2 év 3—4 év 5—6 év 7—8 év 9—10 év 10 éven

Öntők, vízvezetéki szerelők, műszerészek 10.75 12.10 13.90 15.60 16.95 18.20

Esztergályosok, fémmenyomók és kazánkovácsok 10.30 12.10 13.35 15.20 16.55 17.75

Lakatosok, bádógosok, gépkovácsok 9.90 11.15 12.95 14.75 16.10 17.40

Gépmunkások . . . . . 1 évben 2 évben 3 évben 4 évben 5 évben
7.60 8.70 9.90 10.90 12.10

Gyári munkások 7.20 8.10 8.85 9.90

Svédország: Schwedischer Metallarbeiter-Verband, Barnhusgatan 16. Stockholm. — Svenska Gjutare Forbundet, Barnhusgatan 16. Stockholm.

Schweitz: Schweiz. Metall- und Uhrenarbeiter-Verband. Monbijoustr. 61. Bern.

Spanyolország: Federacion Nacional de Obreros Metalurgicosy similares de Espana, Piamonte 2. Madrid.

Csehszlovákia: Metallarbeiter-Verband in der tschechosl. Republik, Biskupska ul. 7. Prag II. — Verband der internationalen Metallarbeiter i/d. tschechosl. Republik, Rudolf-str. 23. Komotau.

Magyarország: Vas- és Fémmunkás Szövetség, Tököli-ut 56. Budapest. — Verband der Eisen- und Metallarbeiter Ungarns, Tököli-ut 56. Budapest.

SZÖVETSÉGI ÜGYEK

Felhívás

Románia összes üvegyári munkásai felhivatnak, hogy a

folyó év október 14. és 15-én

Clujon tartandó üvegyári munkások értekezletére küldjék el megbizottaikat.

Az értekezlet napirendje:

1. Az összes üvegyári munkások egységes kollektívszerződés tervezetének a megállapítása.

2. Munkaközvetítés.
3. A kötelező betegsegélyzőtől függetlenül minden gyárban külön betegsegélyző felállítása.
4. Egységes árszabály az összes üvegyárakban.
5. Szervezkedés.

Ezen értekezleten részt vehet minden üvegyárból egy küldött, tekintettel külön a munkások létszámára. A küldöttek a munkások részéről megbizottákkal kell ellátva lenniük.

A küldöttek kéretnek, hogy a gyárakban létező kollektívszerződés meglétét, valamint a helységükből a piaci árjegyzéket hozzanak magukkal, ugyanúgy a gyár munkásainak árjegyzékét az állampolgárságuk felállításával.

Szaktársi üdvözlettel

A központi vezet

SZERKESZTŐI ÜZENET

B. F., Vulkán. A hozzánk beküldött múlt számunkból technikai akadályok maradt ki.

Felölös szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21

Gutenberg-könyvnyomda Cluj